

FISKİYELİ TÜRK ÇEŞMELERİ¹

Türk Sanat ve Kültürünün mümtaz siması rafîmetli Ord.Prof.Dr.A.Sühayl Ünver'in aziz hatırasına

Prof. Dr. Yılmaz ÖNGE

abiattan alınan ilhamla meydana getirilmiş su mimarisine ait örnekler arasında "Fiskiyeli çeşme" adını verdiklerimiz, dikkate değer bir ana grup oluşturur. Çok defa ve hatalı olarak fiskiyeli havuz veya şadırvan olarak isimlendirilen bu örnekler, fonksiyonları dolayısıyla aslında çeşme sayılmak lazım gelir. Ancak normal çeşmelerde su, düşey bir aynaya takılmış bir küle veya musluktan yatay olarak akıtılmışken, bu örneklerde zemin döşemesine veya bir kaide üzerine yerleştirilmiş bir çanak ya da teknenin ortasındaki fiskiyeden düşey olarak fışkırtılmıştır. İlk örnekleri muhtemelen antik devirlerde görülen bu çeşmeler, daha sonra değişik İslam ülkelerinin çeşitli yapılarında da kullanılmıştır. Tunus'ta IX. yüzyıla ait Kayruvan Camii'nde, Kahire'de XIII. yüzyıla ait Kalavun Maristanında², Lahor'da XVI. yüzyıla ait saray binasında olduğu gibi.

Anadolu Türk Mimarisinde de, Selçuklu döneminden yani XIII. yüzyıldan başlayarak hemen her devirde, çeşitli fiskiyeli çeşmelere rastlanılmaktadır. Genellikle vakıf olarak inşa edilen bu tip çeşmeler, yapılaş biçimlerine göre ikiye ayrılabilirler:

1) Fiskiyeli çanak veya teknesi doğrudan doğruya zemin döşemesine oturtulmuş yahut gömülmüş çeşmeler,

2) Fiskiyeli çanak veya teknesi bir kaide ile zeminden yükseltilmiş çeşmeler.

1) Fiskiyeli çanak veya teknesi doğrudan doğruya zemin döşemesine oturtulmuş yahut gömülmüş çeşmeler: Anadolu'da rastlanan en eski fiskiyeli çeşme örnekleri bunlardır. Bu tip çeşmelerin çanak veya tekneleri genellikle bir kenarı 60-100 cm. olan kare şeklinde, yekpare bir mermer bloktan işlenmiş olup, iç yüzleri basit veya dilimli daire, kare, altıgen, sekizgen,

yıldız gibi geometrik şekiller ya da mukarnas dilimleri ile süslenmiştir. Çanağın ortasında bazan taştan bir göbek veya yalnızca bir delik bulunur. Bu göbek veya deliğin çevresinde bazan küçük bir veya birkaç delik de yer alır. Merkezdeki deliğe yerleştirilen madeni boru, ayarlanan yüksekliğe göre, aşağıda döşeme altından borularla gelen suyu fışkırtır. Fiskiyeden dökülen su, ya göbek çevresindeki küçük deliklerden hemen akıp gider yahut ta çanak içinde bir miktar biriktikten sonra, çanağın kenarına bağlanan ve döşeme kaplamasına oyulmuş, üstü açık kanallardan yakındaki bir havuza sevk edilir. Bu tip çeşmelere Konya'da "Büngüldek" denilir.³

Bu tip çeşmelerin, muhtemelen en eski tarihli örneklerinden ikisi, Divriği'de 1228 M. tarihli Melike Turan Darüşşifası'nın havuzu kenarında yer almıştır⁴ (Resim 1). Burada, sekizgen planlı havuzun karşılıklı iki kenarına, zemin seviyesinde yerleştirilmiş, çörtlen biçiminde iki küçük büngüldek vardır. Zeminin taş kaplaması altından borularla gelen su, büngüldeklerden fışkırp havuza akmakta; ha-

1. Bu makalemiz, 26 Eylül-1 Ekim 1987 tarihlerinde Kahire'de yapılan VIII. Milletlerarası Türk Sanatı Kongresinde İngilizce bir bildiri halinde sunulmuş ve bugüne kadar yayınlanmamıştır.
2. Mermer mozayık ve çini süslemeleriyle bilhassa önem arzeden bu çeşmeleri, 1987 yılındaki incelememiz sırasında, bakımsız bir harabe haline gelmiş maristanın içini dolduran çöp ve moloz yığınları arasında zorlukla bulabildik.
3. Kelime olarak "kaynamak, fıkırdamak" manasına gelen bu terimin, suyu tabii bir kaynak gibi fıkırdarak fışkıran zemin çeşmeleri için kullanılması çok uygun düşmüştür. Büngüldek terimi için bakınız: Rüştü Büngül, *Eski Eserler Ansiklopedisi I.* (Tercüman 1001 Temel Eser).
4. Bakınız: Yılmaz Önge, "Bugünkü bilgilerimizin ışığı altında Divriği Ulu Camii ve darüşşifası", *Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası*, Ankara 1978, s. 48, 114. resim.

vuzu dolduran su da bir seviyeden sonra yan-
daki bir delikten çıkıp havuzun çevresinde
dolaşan, üstü açık bir kanalı takiben, yine
döşeme kaplamasına oyulmuş helezon şeklin-
de bir kanalın sonundaki delikten kaybolmak-
tadır. Konya'da 1251 M. tarihli Karatay Med-
resesi'nin havuz kenarında da, içi basit geo-
metrik şekillerle süslenmiş bir büngüldek
mevcuttur⁵ (Resim 2 Şekil 1). Bunun delikli
taş göbeğinden fışkıran su, göbek kenarındaki
delikler kapatıldığı takdirde çanak içinde toplana-
rak, döşeme kaplamasına açılmış bir kanal-
dan havuza akmaktadır. Eğer göbek
kenarındaki delikler açılırsa, fışkıran su
doğrudan doğruya çanağın altındaki boşaltma
kanalına akıp kaybolmaktadır. Havuzu doldu-
ran su da, belli bir seviyeden sonra,
Divriği'deki örneğe benzer biçimde döşeme
kaplamasına oyulmuş helezon bir kanala geçip
kaybolmaktadır. Amasya'da 1266 M. tarihli
Gökmedrese Camii'nde ise sadece içi yıldız
biçiminde oyma geometrik motiflerle
süslenmiş bir çanaktan ibaret olan bir fiskiyeli
çeşme görülmektedir (Şekil 2). Prof. Dr.
Halûk Karamağaralı'nın Ahlat'ta yaptığı
kazılarda da, zeminin döşeme taşları arasına
yerleştirilmiş, muhtemelen XIII-XIV. yüzyıllara
ait ve içleri konsantrik geometrik şekillerle
süslü, fiskiyeli çeşme çanaklarına veya tekne-
lerine rastlanılmıştır (Şekil 3).

Fiskiyeli zemin çeşmesi yapmak gele-
neğinin Anadolu'da Beylikler döneminde de
devam ettiği, değişik yapılarda karşılaşılan
örneklerden anlaşılmaktadır. Bunlardan biri,
Bursa'da takriben 1339 M. yılında yaptırılmış
olan Lala Şahin Paşa Medresesi'ndedir.⁶ Kub-
beli avlu döşemesinin ortasında yer alan bu
çeşme, içi konsantrik yıldız motifleri halinde
oyulmuş, mermer bir tekne biçimindedir. An-
kara'da Hacı Bayram Camii'nin altındaki
çilehanede⁷ (Resim 3, Şekil 4) ve Bursa'da
Yeşil Camii'n fevkanı Bey dairesi⁸ revakında
(Resim 4, Şekil 5) bulunan mermer tekneler,
fiskiyeli zemin çeşmelerinin XV. yüzyıla ait
sade örnekleri olarak gösterilebilirler. Halen
Karaman Müzesi'nde sergilenen ve planı
bakımından Selçuklu döneminin mukarnaslı
şadırvanlarını hatırlatan bir kompozisyonla
süslenmiş bir başka mermer tekne ise, (Resim
5, Şekil 6) yine XV. yüzyılda Karama-
noğullarından kalmış, ilgi çekici bir örnektir.⁹

Kültür ve sanat geleneklerinin fevkalade
sadakatle yaşatıldığı Konya'da, özellikle
bahçelerde kullanılan fiskiyeli zemin çeşmele-
rinin yapımı XX. yüzyıl başlarına kadar devam
etmiştir. Meram'da Yıldız Köşkü (Resim 6,
Şekil 7) ile Cincimler Köşkü'nün, Dede
Bahçesi civarında Hasip Dede (Resim 7, Şekil

8) ve Süt Tekkesi haremliğinin bahçelerindeki
değişik biçimli büngüldekler bunlara örnek
gösterilebilir. Yine Konya'da harabolmuş bazı
fiskiyeli zemin çeşmelerine ait teknelerin, son-
radan yapılan yeni çeşmelerde ayna taşı ola-
rak kullanılmaları da dikkat çekicidir. Şerefşirin
(Resim 8-9) ve Baba Sultan çeşmelerinde
görüldüğü gibi (Resim 10).

**2) Fiskiyeli çanak veya teknesi bir kaide
ile zeminden yükseltilmiş çeşmeler:** Fiskiyeli
zemin çeşmelerinin yanısıra, muhtemelen
XIV. yüzyılın başlarından itibaren, özellikle
rahat su içmek için, insan boyuna uygun bir
kaide ile yükseltilmiş fiskiyeli çeşmeler veya
suluklarla¹⁰ karşılaşmaktadır. Biçim olarak
şadırvana benzeyen bu tip çeşmelerin bazı-
larında, üstteki çanaktan dökülen suları toplama-
mak amacıyla, zeminde alçak kenarlı bir hazne
meydana getirilmiştir. Bu tip fiskiyeli çeşme
veya suluklardan biri Bursa'da XIV. yüzyıla ait
Eski Kaplıca'nın erkekler kısmı soğukluğundadır.
Tıpkı şadırvanlarda olduğu gibi, erken
tarihli örneklerde bu tip çeşme çanaklarının ve
varsa alttaki haznelerinin genellikle iç yüzleri
süslenmiş, sonraları bu süsleme dış yüzlerde
yoğunlaşmıştır. Karaman'da XV. yüzyıla ait
Sekiçeşme Hamamı'nın erkekler kısmı soğuk-
luğunda bulunan fiskiyeli çeşme veya suluk,
(Resim 11) kaide olarak kısa bir sütunun
üstüne yerleştirilmiş, antik bir sütun başlığın-
dan ibarettir¹¹ (Şekil 7). Sütun başlığının içi,
kenarları mukarnaslarla süslenmiş, fiskiyeli bir
çanak halinde işlenmiştir. Bursa'da yine XV.
yüzyıla ait Mahkeme veya Çandarlı İbrahim
Paşa Hamamı'nın erkekler kısmı sıcaklığında,

5. Bu fiskiyeli çeşmenin sonradan tamir gördüğü bilin-
mekle beraber, bugünkü şeklinin orijinaline ne derece
uygun olduğu kesinlikle anlaşılamamaktadır. Bakınız:
İ. Hakkı Konyalı, **Abideleri ve Kitabeleriyle Konya
Tarihi**, Konya 1964, s. 854.
6. E. Hakkı Ayverdi, **Osmanlı Mi'mârîsinin İlk Devri I**,
İstanbul 1966, s. 92-93, Res. 109 ve 112;
Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler III, Ankara
1983, s. 316.
7. E.H. Ayverdi, **Osmanlı Mi'mârîsinde Çelebi ve II. Sul-
tan Murad Devri II**, İstanbul 1972, s. 236.
8. Türk Mimarîsinde üst katlara yapılmış çeşmelerin
günümüze kalabilmiş en eski örneklerinden olan bu
çeşme hiçbir yayında yer almamıştır. Alanya'da Dim
Çayı kenarındaki Selçuklu Kasrı'nın üst katında ben-
zeri bir fiskiyeli zemin çeşmesinin varlığını gösteren
kalıntılar mevcuttur.
9. Bu taşı ve benzerlerini daha önce yanlışlıkla çağa
veya süzgeç taşı zannetmiş ve bunu kısa bir notta
ifade etmiştik. Bakınız: Yılmaz Önge, "Konya ve
çevresindeki mukarnaslı şadırvanlar", **Vakıflar Dergisi**
XIX, Ankara 1985, s. 98, 17 numaralı not ve
Resim 6.
10. Yılmaz Önge, "Türk Mimarîsinde suluk adını
verdiğimiz çeşmeler", **Selçuk Üniversitesi Edebiyat
Fakültesi Dergisi I**, Konya 1981, s. 115-121.
11. Y. Önge, "Türk Mimarîsinde suluk...", s. 120, Resim
15; "Konya ve çevresindeki ..." s. 98, Resim 3.

göbek taşının ortasına yerleştirilmiş suluk, bu tipin en güzel örneklerinden biridir.¹² Bu çeşmede fiskiyeli göbeğin ve zemindeki alçak kenarlı haznenin dış yüzleri zengin mukarnaslarla süslenmiştir (Resim 12). Bu tip fiskiyeli çeşmeler veya ayaklı suluklar, klasik üslubun sadeliği içinde Osmanlı döneminde de yapılmıştır. Tokat ve Çorum'da XVI. yüzyıla ait Sultan ve Ali Paşa Hamamlarında¹³ olduğu gibi. Mimar Koca Sinan'ın 1579 M. tarihli Edirne Selimiye Camii'nin içinde, müezzin mahfilinin altına yerleştirdiği fiskiyeli çeşme veya suluk, klasik Osmanlı dönemi örneklerinin en güzellerinden biridir¹⁴ (Resim 13, Şekil 10).

Yine klasik dönem Osmanlı Mimarisinde, bilhassa Edirne'deki hazneli mahalle veya meydan çeşmelerinde, ilgi çekici bir grup minyatür ölçekte fiskiyeli çeşmeye rastlıyoruz.¹⁵ Takriben 30 cm. yüksekliğinde yekpare bir mermerden oyulmuş bu suluklar, çeşmelerin ana yola veya meydana bakan bir cephesine ve insanın rahatça su içebileceği seviyelere yerleştirilmişlerdir. Bu tip çeşmeler, biri ortasında bir fiskiyeyi ihtiva eden ve genellikle kadeh biçiminde işlenmiş bir göbek; diğeri de fiskiyeden dökülen suları toplayarak, çeşme duvarına açılmış bir delikten aşağıya akıtan bir çanak veya tabla olmak üzere iki kısımdan oluşmuşlardır. Bitişik çeşme haznesinin içindeki su seviyesine bağlı olarak, suluğun fiskiyesinden takriben 10 cm. yüksekliğinde daimi su fişkirmaktadır. Yapılışı XV. yüzyıl olmakla beraber, XVII. yüzyılda tamirat ve tadilat gören Gülbahar Hatun, (Resim 14, Şekil 11), 1667 M. tarihli Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, (Resim 15-16, Şekil 12), 1669 M. tarihli Sinan Ağa (Resim 17, Şekil 13), 1704 M. tarihli Amcazade Hüseyin Paşa (Resim 18-19, Şekil 14) çeşmelerinin sulukları bunlara örnek gösterilebilir. Fakat bu fiskiyeli çeşmeciklerin en güzel örnekleri, Edirne Sarayı'nda Eski Alay Köşkü'nün karşısındaki namazgah Çeşmesi'nde yer almıştır.¹⁶

Bu tip çeşmelerin bazı örneklerine İstanbul'da da tesadüf edilmektedir. Eyüp'te Eyüp Sultan Camii avlusunun doğu kapısı dışında, Aişe Bahri Kadın'ın 1679 M. tarihli sebiline, böyle bir fiskiyeli çeşme olduğu (Resim 20), alttaki taşın yüzünde görülen izlerden anlaşılmaktadır. Sağlam kalabilmiş bir başka örnek Galata'da 1732 M. tarihli Hacı Mehmed Ağa Çeşmesi'nin¹⁷ cephesinde bulunmaktadır.

Yukarıda iki grup halinde bazı örneklerini tanıtmaya çalıştığımız fiskiyeli çeşmeler, günümüzde eski şehirlerimizin suursuzca imarı esnasında, tarihi su yollarının tahribi veya yeni su şebekelerinin dışarıda bırakılmaları sonucu fonksiyonlarını kaybeden, dolayısıyla süratle harap ve yok olan eserlerin başında gelmektedir. Eski çeşmelerin daimi olarak su fişkirtan fiskiyelerine, susuzluk çekilen dönemlerde, tıpkı diğer çeşmelerdeki burma lülelere benzer vanalı fiskiyelerin takılıp takılmadığını bilemiyoruz. Ancak kullanım ve inşa kolaylığı, modern sağlık kurallarına uygunluğu dolayısıyla günümüzde de okul, hastahane, fabrika gibi bazı kamu binalarında; park veya mezarlık gibi açık alanlarda ya da işlek yol kenarlarında yeni fiskiyeli çeşmelerin yapıldığı ve bunlara vanalı fiskiyeler takıldığını görmekteyiz. Konya, İzmir, Bursa gibi şehirlerimizin fuarlarında (Resim 21), şehiriçi yol kenarlarında, İstanbul'da Zincirlikuyu Mezarlığı gibi bazı mezarlıklarda böyle yeni fiskiyeli çeşmeler tesis edilmiştir. Ankara Abdi İpekçi Parkı'nın (Resim 22) ve Sivas Hükümet Meydanı'nın havuzlarında olduğu gibi, geleneksel fiskiyeli çeşme formu, bazı modern su mimarisi örneklerinde sadece dekoratif bir motif halinde kullanılmıştır. Susayanlara suyu bir bardağa ihtiyaç kalmadan, çeşmeye bitişik güzel bir sebil taşı veya bir tepsi üzerine yerleştirilmiş mermer bir kadeh biçimindeki suluklardan sunan Türk incelik ve zarafetinin, vakıf mimari eserlerimize yansması, maalesef eski su kültürümüzle birlikte kaybolup gitmiştir.

12. E.H. Ayverdi, *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri II*, s. 128 Resim 202-203.
13. Mahmut Akok, "Çorum'da Ali Paşa Hamamı", *Arktekt* No. 280, 2-1955, s. 91.
14. Y. Önge, "Türk Mimarisinde...", s. 120, Resim 16.
15. Edirne'de bu tip çeşmelerin varlığını rahmetli Ord. Prof. Dr. A.S. Ünver'den öğrenmiştik. Bunların nelerde bulunduğunu ve durumlarını tesbit için yaptığımız araştırmada Sayın Onur Oral'dan gördüğümüz kıymetli yardımlar dolayısıyla şükranlarımızı arz ederiz.
16. Tahsin Öz, "Edirne Sarayı'nda Kazı ve Araştırmalar", Edirne. *Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara 1965, s. 221-222, Resim 17-18.
17. İ. Hilmi Tanışık, *İstanbul Çeşmeleri II*, İstanbul 1945, s. 81-83 Resim 64. İstanbul'da benzer şekillerde yapılmış başka fiskiyeli sulukların var olduğunu söyleyen Sayın Prof. Dr. Örcün Barışta'ya teşekkür ederiz.

TURKISH SPRINGING FOUNTAINS

Prof. Dr. Yılmaz ÖNGE

Some fountains which are called "Springing fountains" form an interesting group in water architecture that is actually inspired by natural phenomena. Art historians, by mistake named the springing fountains as abolition fountains or pools with water jets. At this type of fountains, water springs vertically with a pipe which is incerted in the middle of a basin, while at ordinary fountains water, runs horizontally with a pipe fixed on a label or the surface of the fountain mass. Previous examples of these fountains probably could be seen in antiquity and after Islam, they were built widely in different muslim countries. So, we can come across them, at the beginning of Seljuk period in Anatolia. These springing fountains, having a water jet in the middle, can be divided into two groups:

- 1) The ones with a basin inlaid into the floor,
- 2) The ones with a basin raised from the floor with a pedestal.

The earliest examples of springing fountains in Anatolia take place in the first group. Their basins generally carved of a quadratal block that one of it's edge measured 60-100 cm and ornamented with basic geometrical patterns such as circles, lobbed circles, squares, octogons, star shapes or with stalactits. There is a central hole, having a metal pipe in the middle of the basin. The water runs from the pipe approximately 10-15 cm from the basin and falls again in it. When the basin is filled, the water runs through an open canal carved in the floor slabs to the pool. Otherwise the springing water which falls down from the water jet, goes to the bottom of the basin, through the little holes opened around the pipe and it is thrown away by an underground collector.

In Central Anatolia, specially in Konja these springing fountains are called "Büngüldek". One of the oldest examples of these fountains is in Melike Turan Hospital dated 1228 at Divriği. Here are two, little spouts like springing fountains, placed symetrically on the both sides of a pool. another one is connected with the bigger pool of Ka-

ratay Medresesi dated 1251 at Konja. The basin of this büngüldek is decorated with basic geometrical patterns and has three holes around the pipe, to empty the water of the basin from the bottom. If they are stopped up by wooden fuses, the basin fills with water then it flews by a canal to the pool. If the holes open, the falling water of the pipe goes down to the collector under the basin. We see an other springing fountain hollowed with star shaped patterns in Gökmedrese Mosque dated 1266 at Amasya. And we meet also some, that belong to XIII-XIV th centuries at Ahlat where Prof. Karamağaralı has made excavation.

Especially with wakf buildings to establish springing fountains contiuned as a tradition during the emirate Period which contains XIV-XV th centuries in Anatolia. One example is found in Lala Şahin Paşa Medresesi built in 1339 at Bursa. This fountain has a basin also carved with star shaped motives concentrically. Another is in the trial section built as an underground floor of Hacı Bayram Mosque at Ankara. A very simple example is in the Royal tribune of Yeşil Mosque dated 1424 at Bursa. an ornamented one which reminds the stalactited fountains of Seljuk, remained probably from Karamanids is now in Karaman Museum.

The tradition of to establish springing fountains contiuned in XVIII th, XIX th and even in XX th centuries too. The great mosque of Kütahya, dated XVIII th century; Yıldız and Hasib Dede Kiosks dated XIX th and XX th centuries in Konya have springing fountains of the first group.

Nearly from the beginning of XIV the century, there are also some springing fountains raised from the floor with a pedestal fitted at the height of an avarage man. They are spetially for drinking, therefore we call them "Suluk". A few of them like abolition fountains, having a low edged basin on the floor. These types of springing fountains have some decorations on the internal surfaces of upper and lower basins. Afterwards as a fashion, these decorations concentrated on external surfaces of the fountains. A

simple one is in Eski Kaplıca dated XIV th century at Bursa. However the more interesting ones are at Konya or in it's enviroment where the influence of Seljuk Art traditions are greatly felt. The springing fountain consisting a basin on a low pedestal is in the tepidarium of Sekiçeşme Hamamı dated from XV th century at Karaman. This fountain is made of an antic capital inwhich decorated stalactited patterns. But the one situated in the caldarium of Mahkeme or Çandarlı İbrahim Paşa Hamamı dated from the same century at Bursa is carved orginally and decorated with stalactites externally.

We see springing fountains in more simple or modest forms in XVI-XVII th centuries that is in the classical Ottoman Period. Like Ali Paşa Hamamları from XVI th century at Çorum and at Tokat. One of the beautiful fountains of this period is in Selimiye Mosque built as a masterpiece of Great Architect Sinan at Edirne. This fountain placed just under the müezzin lodge, is in the center of wide prying hall.

In XVII the century, there are seen a group of interesting fountains specially at Edirne again. Having a vaulted cistern inside or back side these fountains are generally built at public squares of the city. On the main facades of these fountains exist projecting tiny springing fountains too. These are fitted at a level where one can drink comfortably. They generally consist two sections

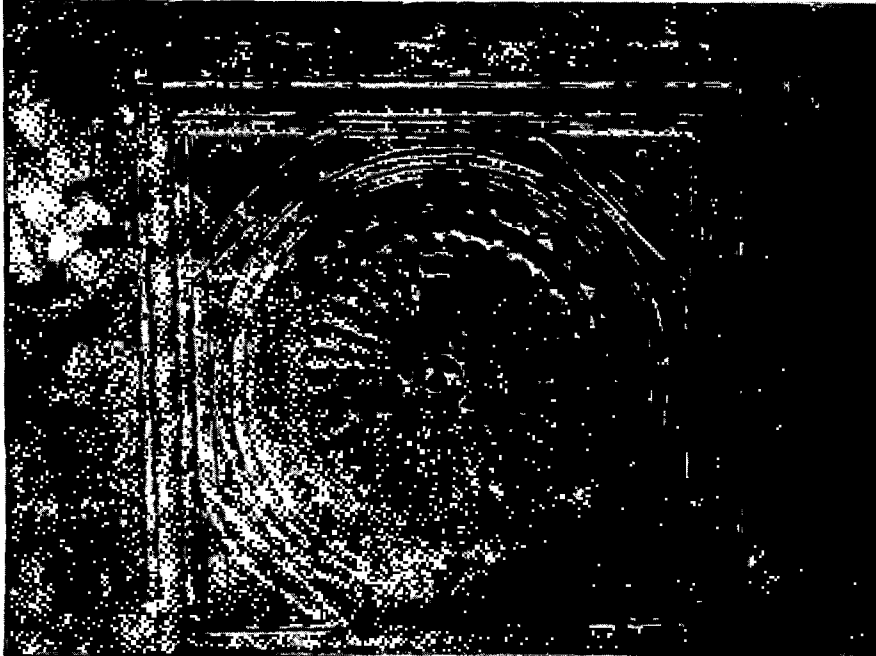
that a stone ormarble cup having a water jet in the middle and a basin or tray collecting the water drops under it. Connected with the level of water filled into the cistern, approximately 10 cm high of a water jet springs regularly. 1667 dated Merzifonlu Karamustafa Paşa Fountain, 1669 dated Sinan Ağa Fountain 1704 dated Amcazade Hüseyin Paşa Fountain and Gülbahar Hatun Fountain which is probably restored in XVII th century are the most interesting ones of them. We think that, with the little water jets, these springing fountains formed a projecting marble cup of a sebil or serving with a tray having a cup of water on it, shows the finess or refinement of Turkish flavour in architecture.

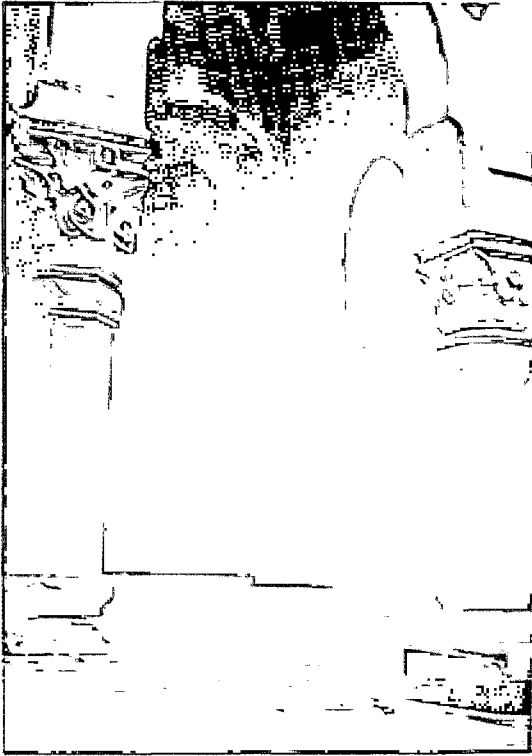
During the improvement of old cities, historical network of water supply became insufficient and are abandoned partially or wholly. Therefore most of springing fountains ruined or destroyed. Some of decorated basins are used on new fountains. But on the other hand, the easiness in building or using and even fitness to the hygenic conditions of these kinds of fountains make them favorite. So, in some public areas or places like modern building schools, shopping centers, parks or cemeteries we can meet modern applications of them. Various contemporary springing fountains in the fairs of Konya or İzmir, Zincirlikuyu Cemetery at İstanbul, Tophane Park at Bursa revive this ancient architectural tradition.

Resim 8: Konya'da Şerefşirin Çeşmesi

Resim 9: Bu Çeşmede Ayna Taşı Olarak Kullanılan Fıskıyeli Zemin Çeşmesinin Teknesi.

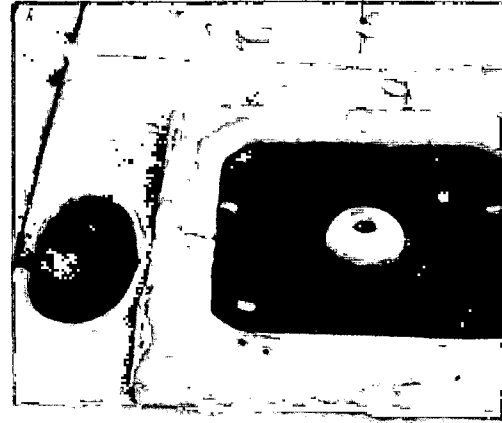

Resim 1: Divriği Darüşşifasındaki Fiskiyeli Zemin Çeşmeleri

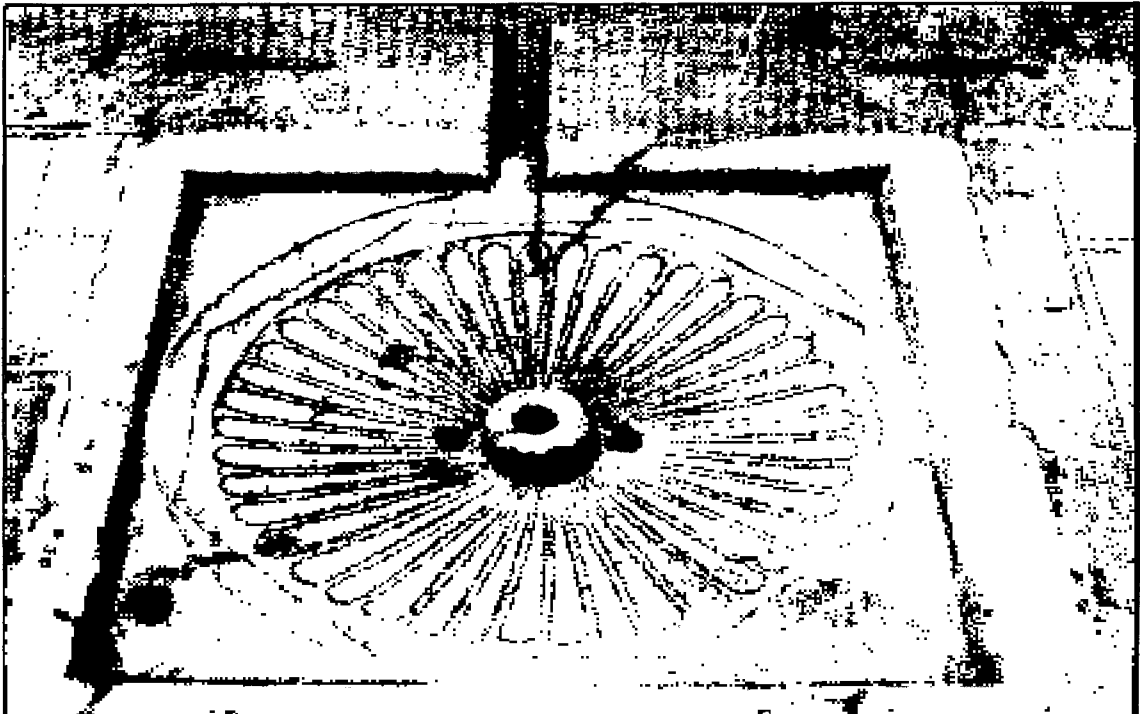
Resim 4: Bursa Yeşil Camii'nin Bey Mahfelindeki Fiskiyeli Zemin Çeşmesi

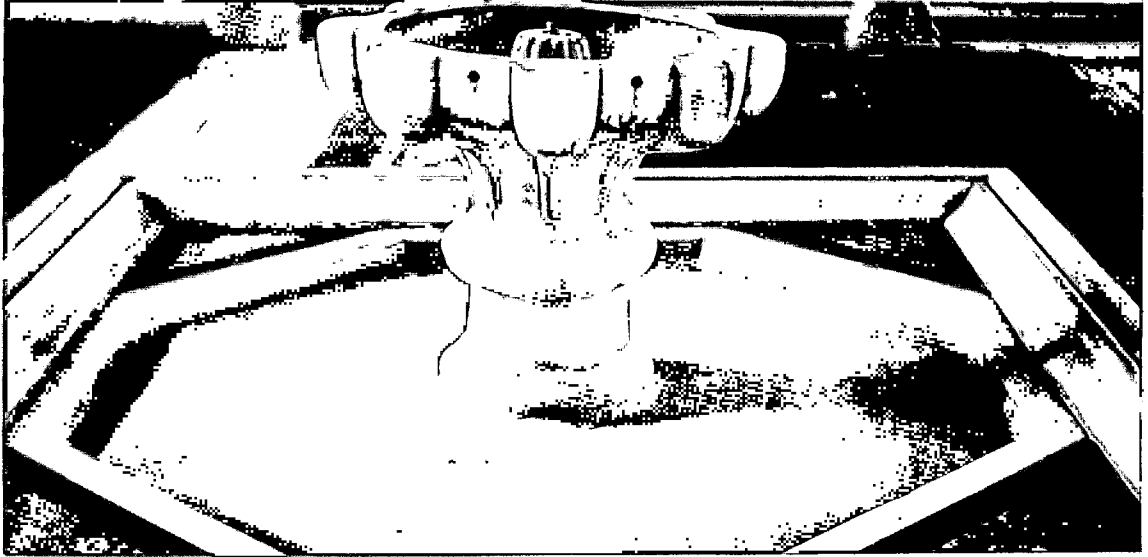

Not: Siyah-beyaz resim 4'ün resim altı
"Resim 5: Karaman Müzesi'nde sergilenen XV. yüzyıla
ait fiskiyeli zemin çeşmesinin teknesi" olacak.

Resim 2: Konya Karatay Medresesinde
Fiskiyeli Zemin Çeşmesi

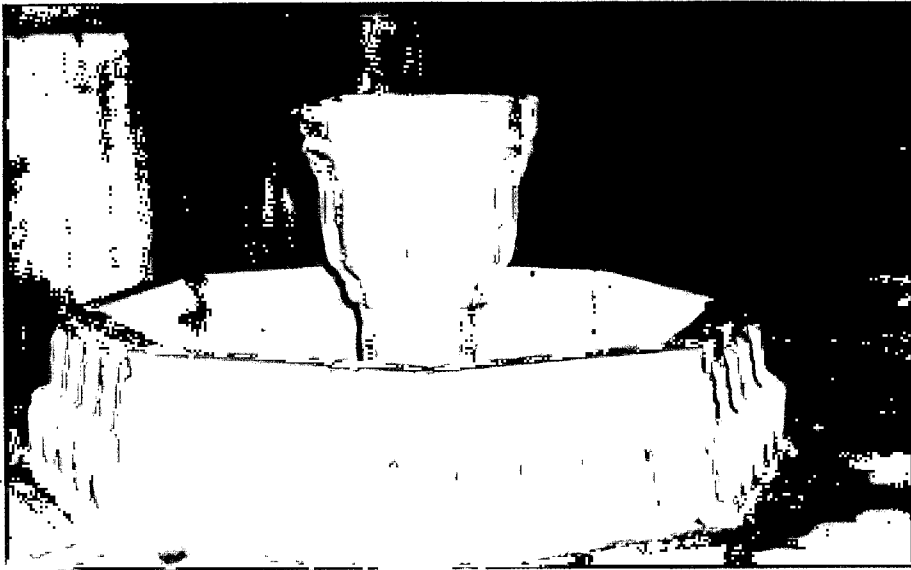
Resim 7: Konya Dede Bahçesi Yanında Hasıpdede
Köşkünün Bahçesinde Fiskiyeli Zemin Çeşmesi

Resim 13: Edirne Selimiye Camii'ndeki Suluk

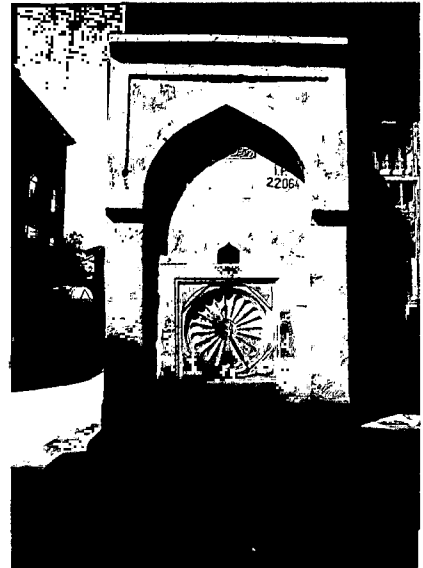
Resim 12: Bursa'da Mahkeme Hamamında Fıskiyeli Zemin Çeşmesi

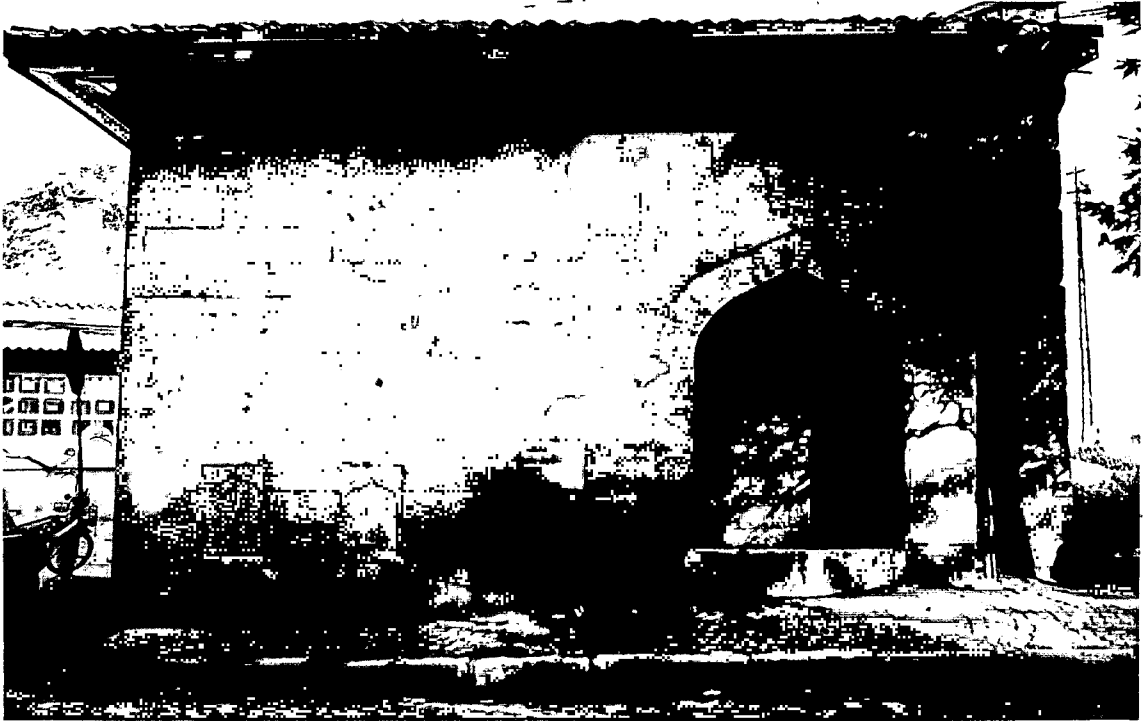

Resim 11: Karaman Sekiçeşme Hamamındaki Suluk

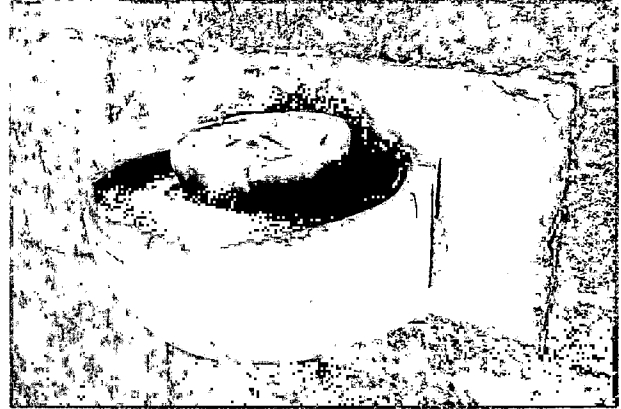
Resim 10: Konya Baba Sultan Çeşmesinde Kullanılmış Eski Bir Fıskiyeli Zemin Çeşmesinin teknesi

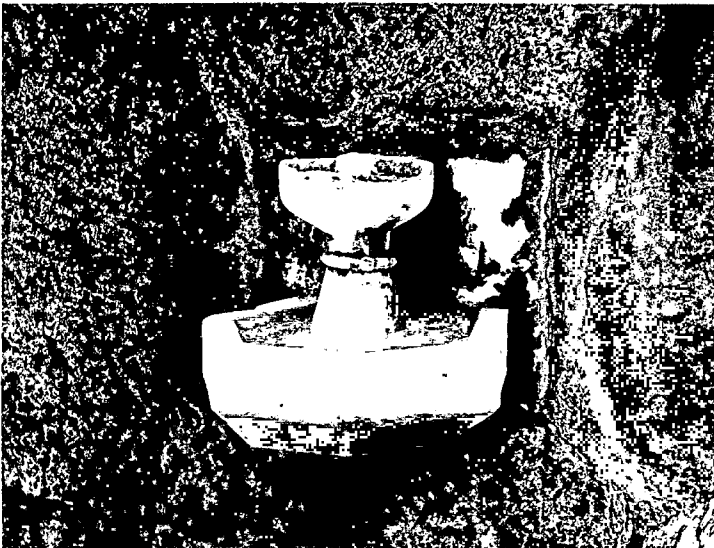

Resim 15: Edirne'de Karamustafa Paşa Çeşmesi

Resim 16: Karamustafa Paşa Çeşmesinin Suluğu

Resim 14: Edirne'de Gülbahar Hatun Çeşmesinin Suluğu

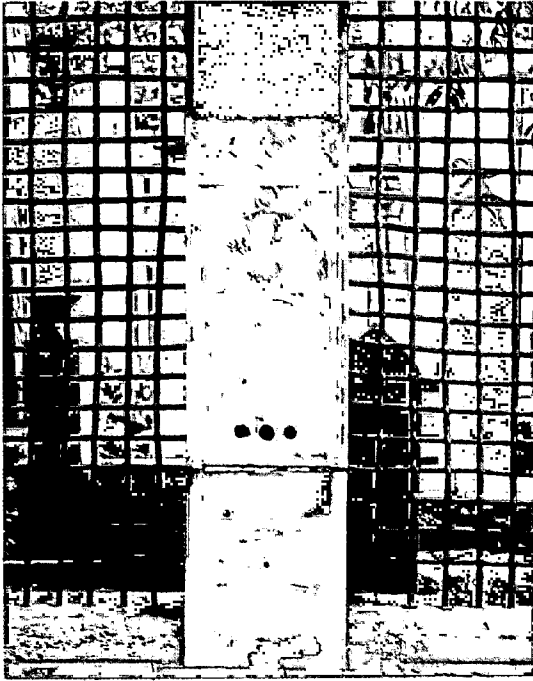
Resim 17: Edirne'de Sinan Ağa Çeşmesinin Suluğu

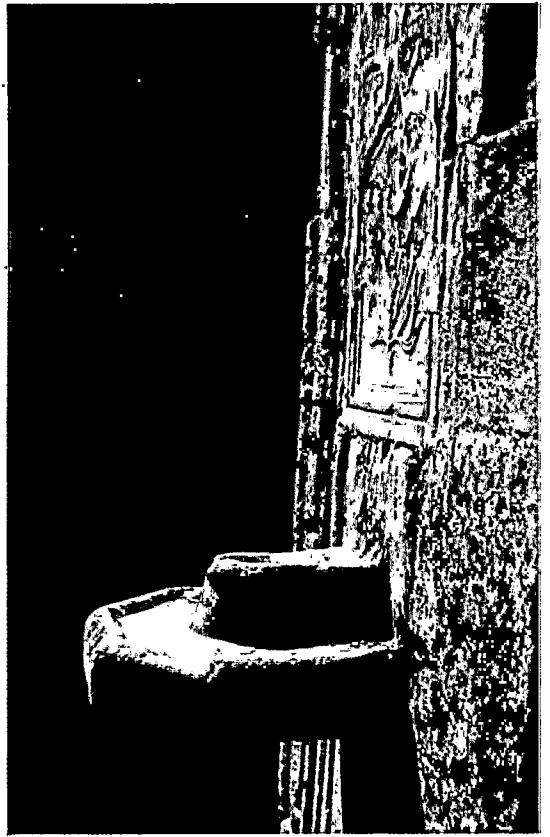
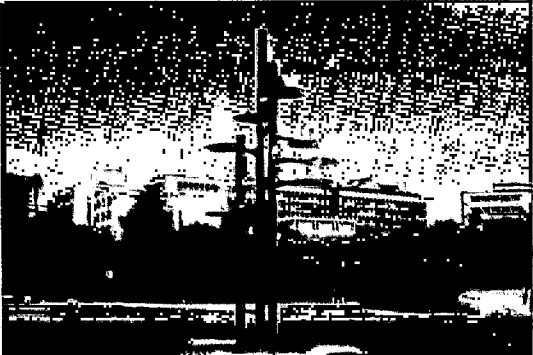

Resim 18: Edirne'de Amcazade Hüseyin Paşa Çeşmesi (Önde Oturan Zat Değerli Tarih Araştırmacılarından Sayın Oral Onur.)

Resim 20: İstanbul Eyüp'te Ayşe Bahri Hanım Çeşmesinin Altındaki Bozulmuş Suluk Teknesi

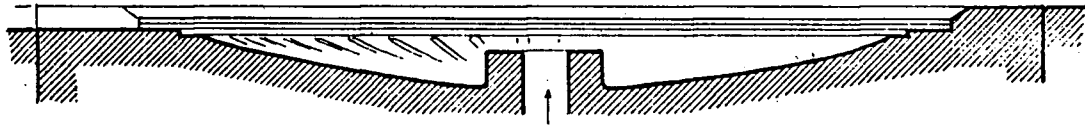
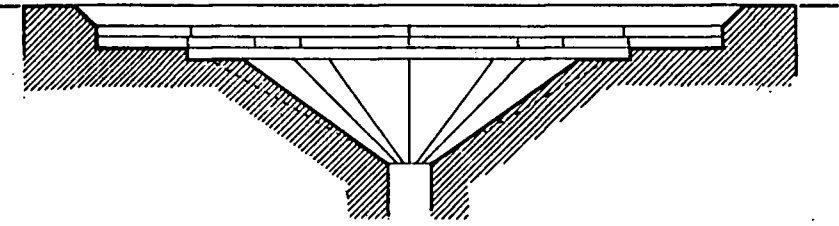
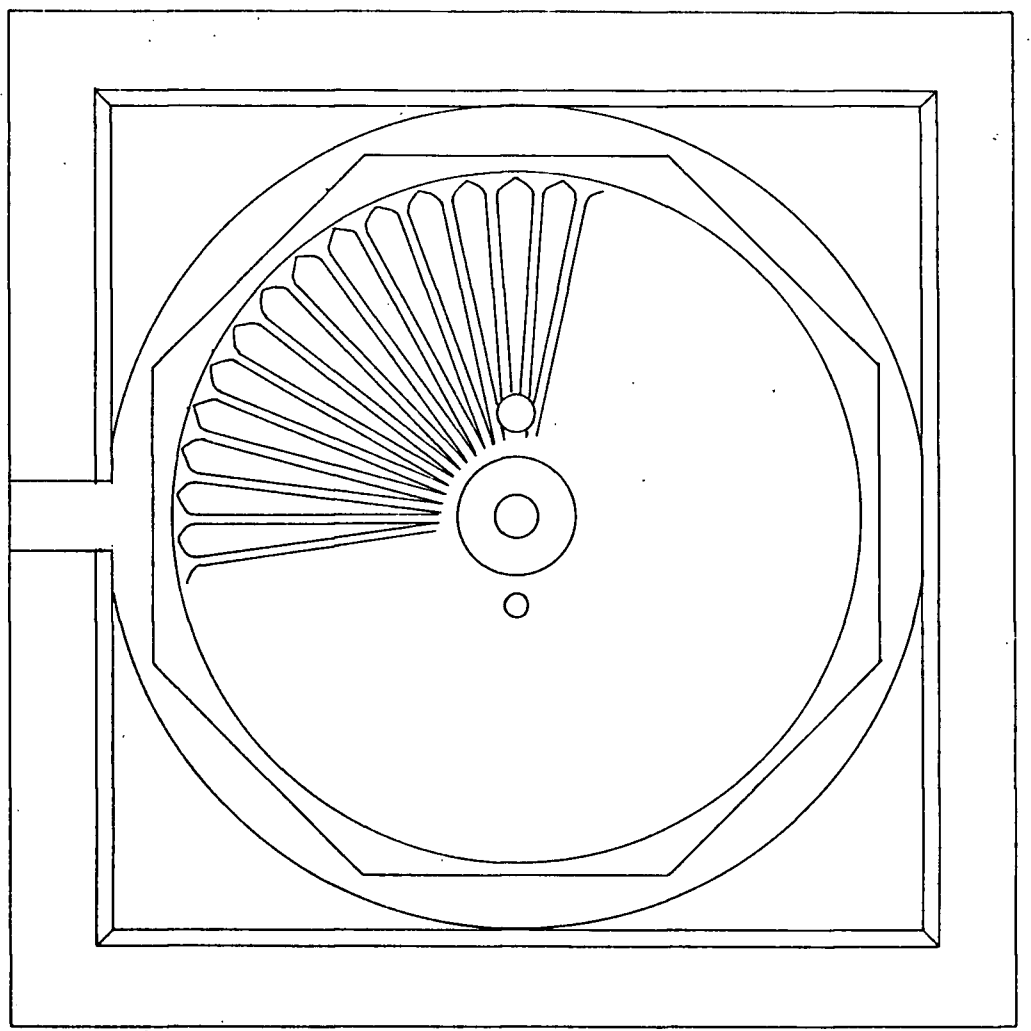
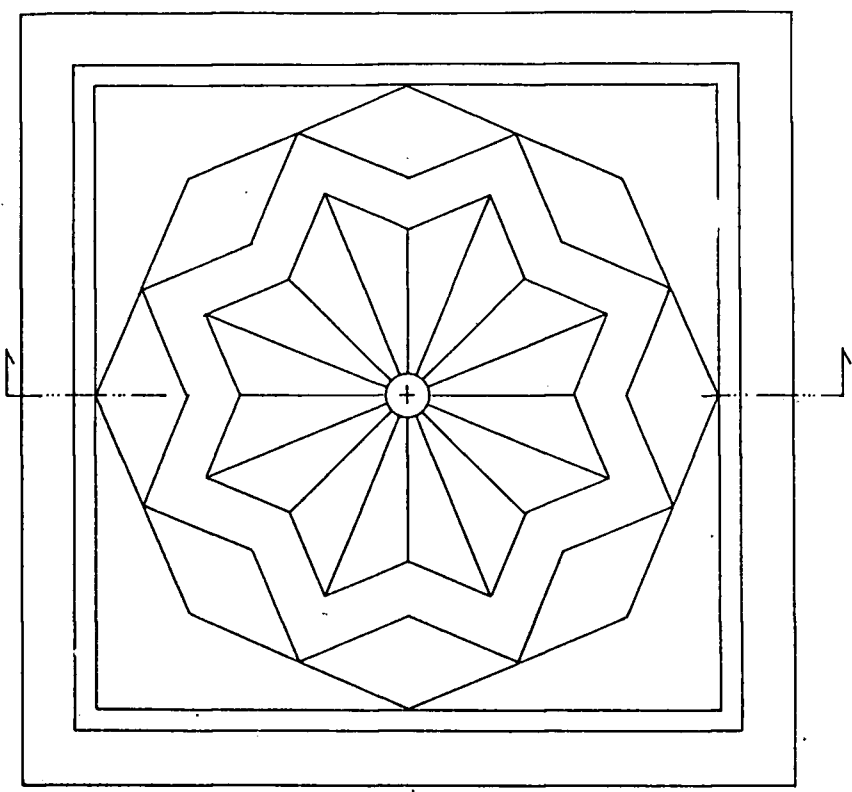
Resim 22: Ankara Abdi İpekçi Parkında Geleneksel Fıskıyeli Çeşmelerden Mülhem Modern Havuz Fıskıyesi

Resim 19: Amcazade Hüseyin Paşa Çeşmesinin Suluğu

Resim 21: Konya Fuarında Yeni Yapılmış Bir Kaideli ve Vanalı Suluk

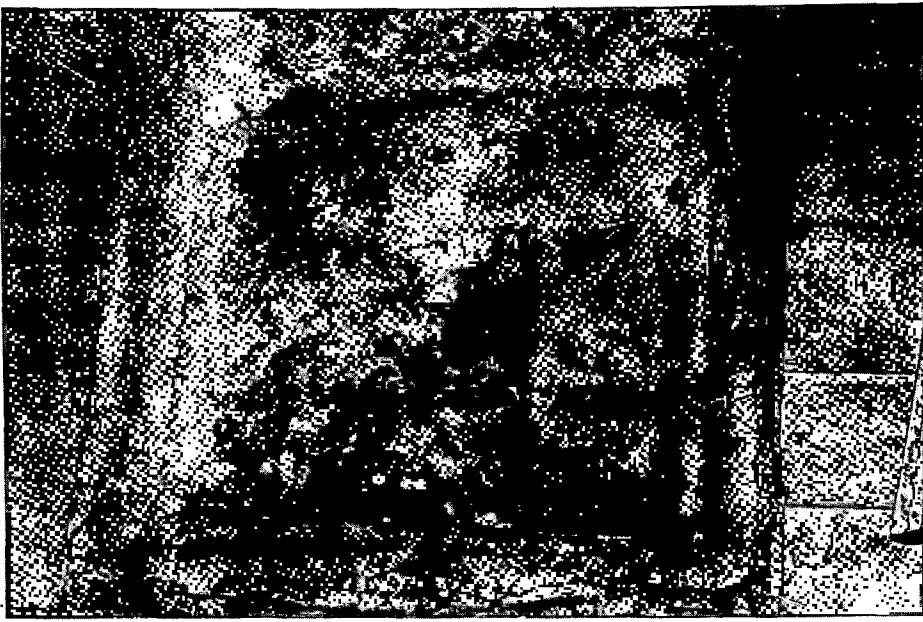

Şekil: 2
AMASYA-GÖK MEDRESE
ÇEŞMESİ

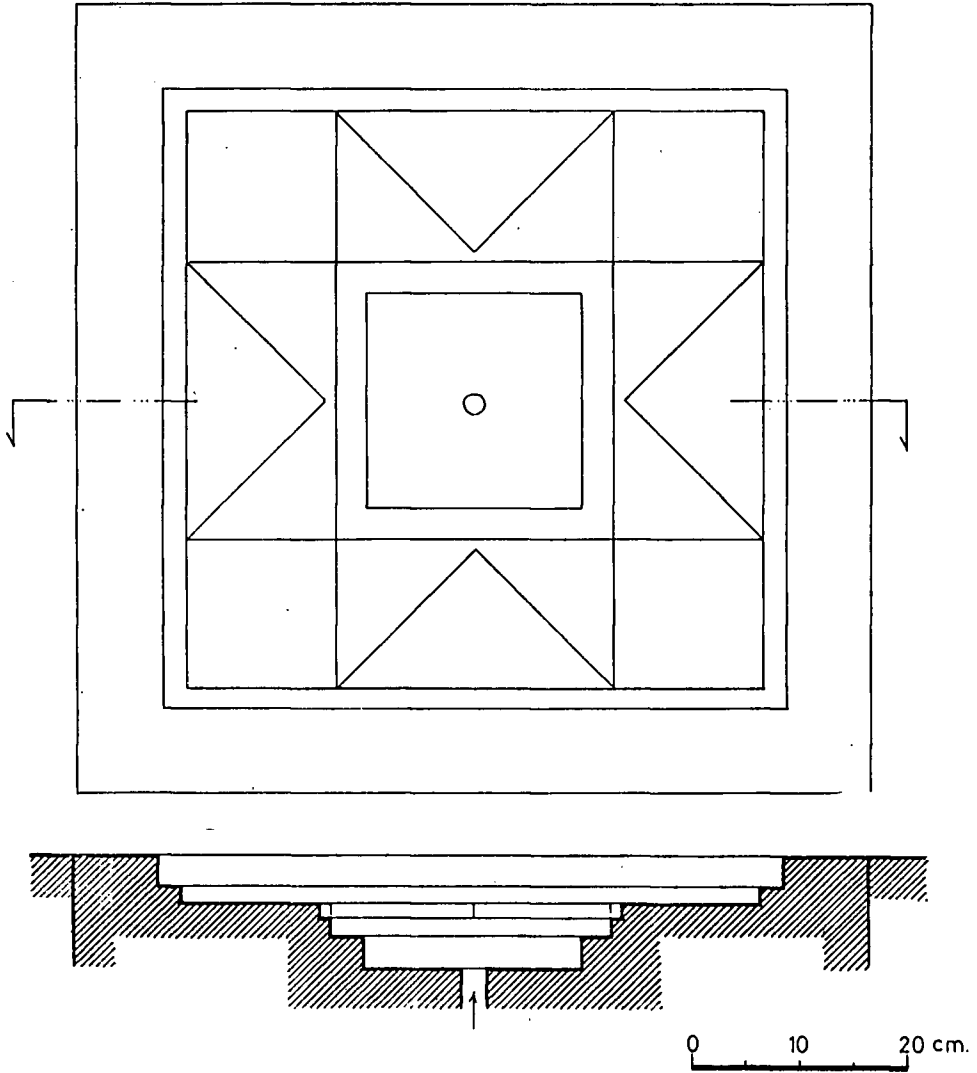
0 10 20 cm.

Şekil: 1
KONYA-KARATAY MEDRESESİNİN ÇEŞMESİ

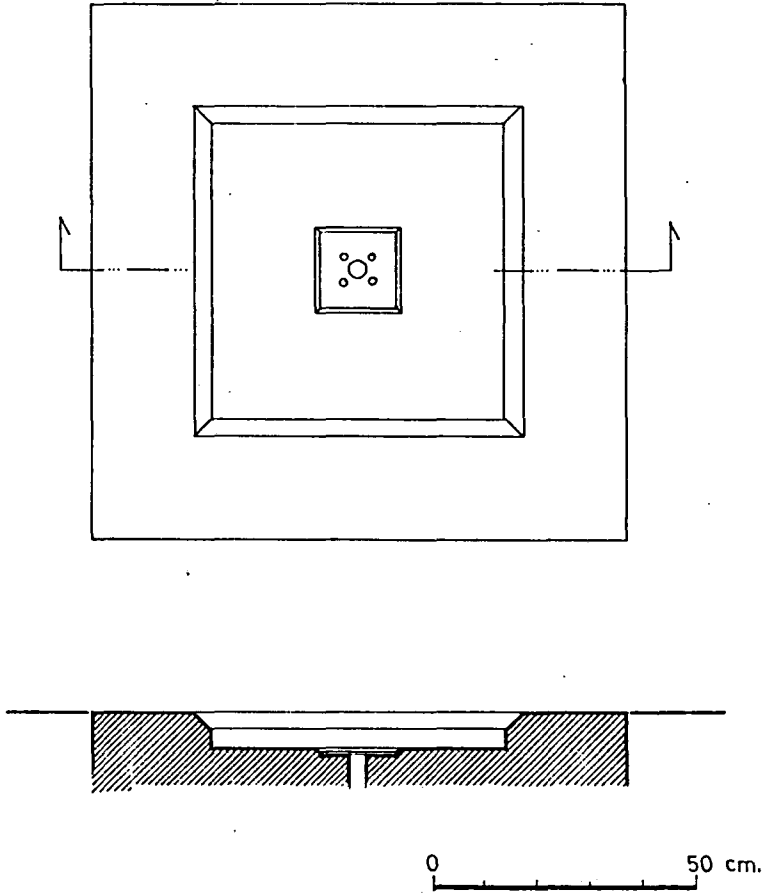
0 10 20 cm.

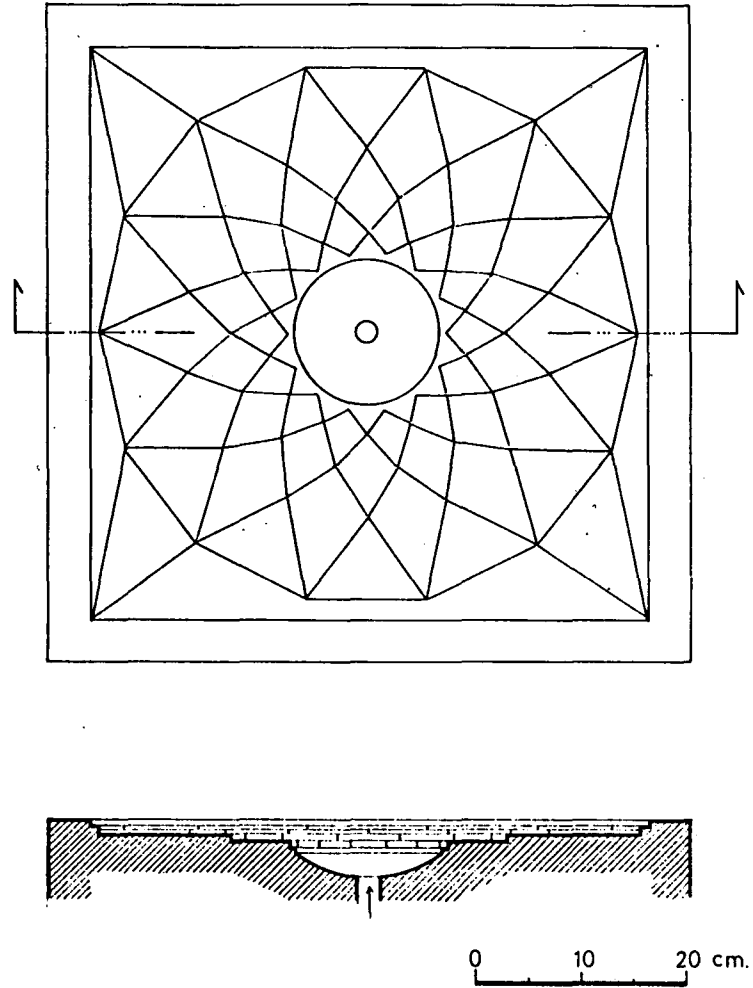
Resim 3: Ankara Hacı Bayram Camiinin Çelihanesinde Fıskiyeli Zemin Çeşmesi
(Foto : S. Bayram)

Şekil: 4
ANKARA-HACI BAYRAM ÇİLEHANESİNİN ÇEŞMESİ

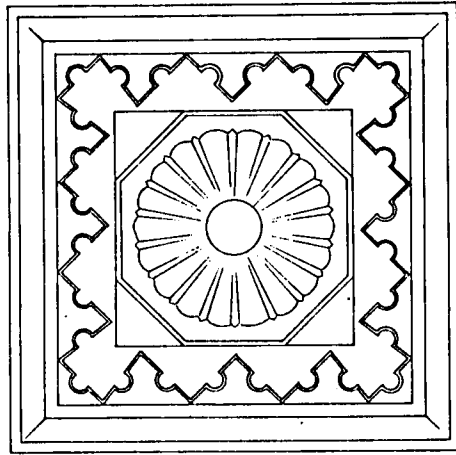
Şekil: 5
BURSA-YEŞİL CAMİ ÇEŞMESİ

Şekil: 3
BİTLİS-AHLAT MUVAKKAT YERLEŞMEDE
BİR ÇEŞME

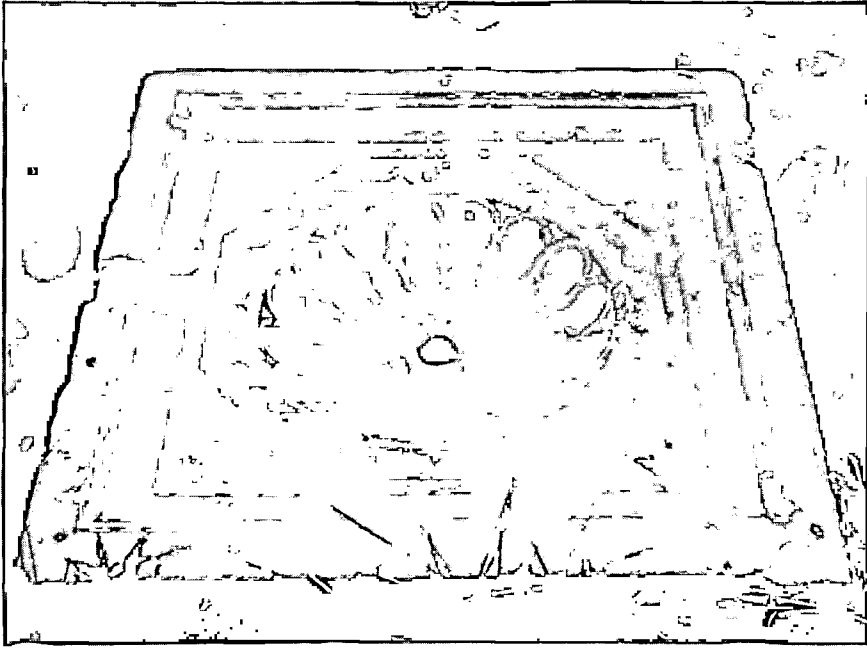

Resim 4: Bursa Yeşil Camiinin Bey Mahfilinde Fiskiyeli Zemin Çeşmesi

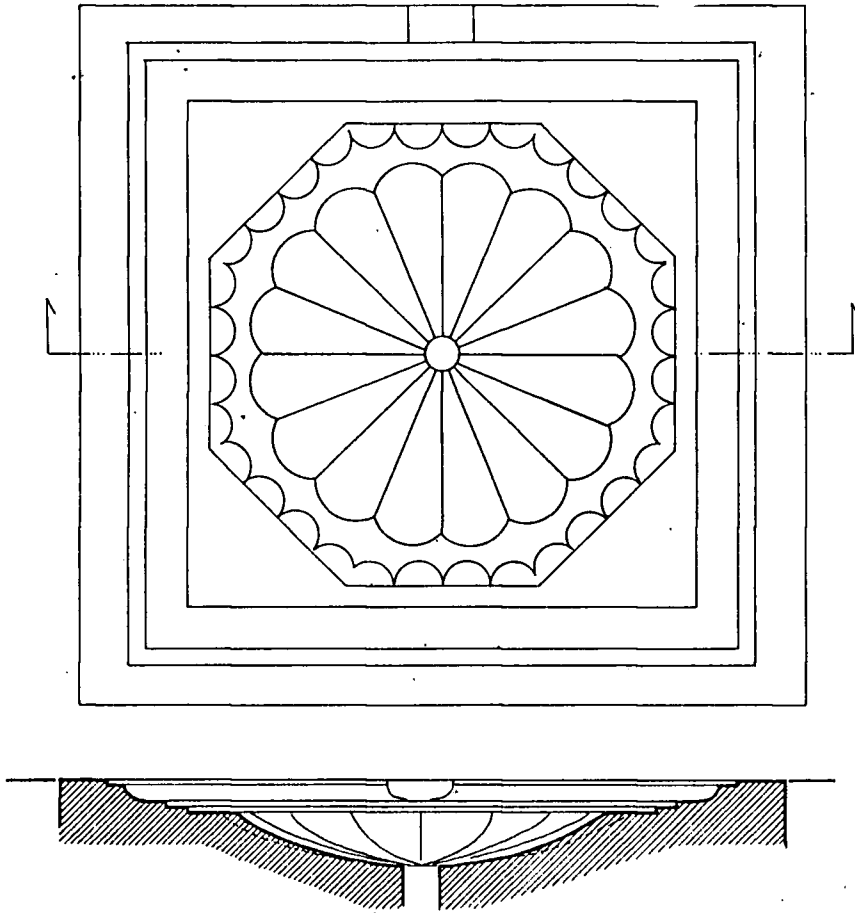

0 50 cm.

Şekil: 6
KARAMANDA BİR ÇEŞME

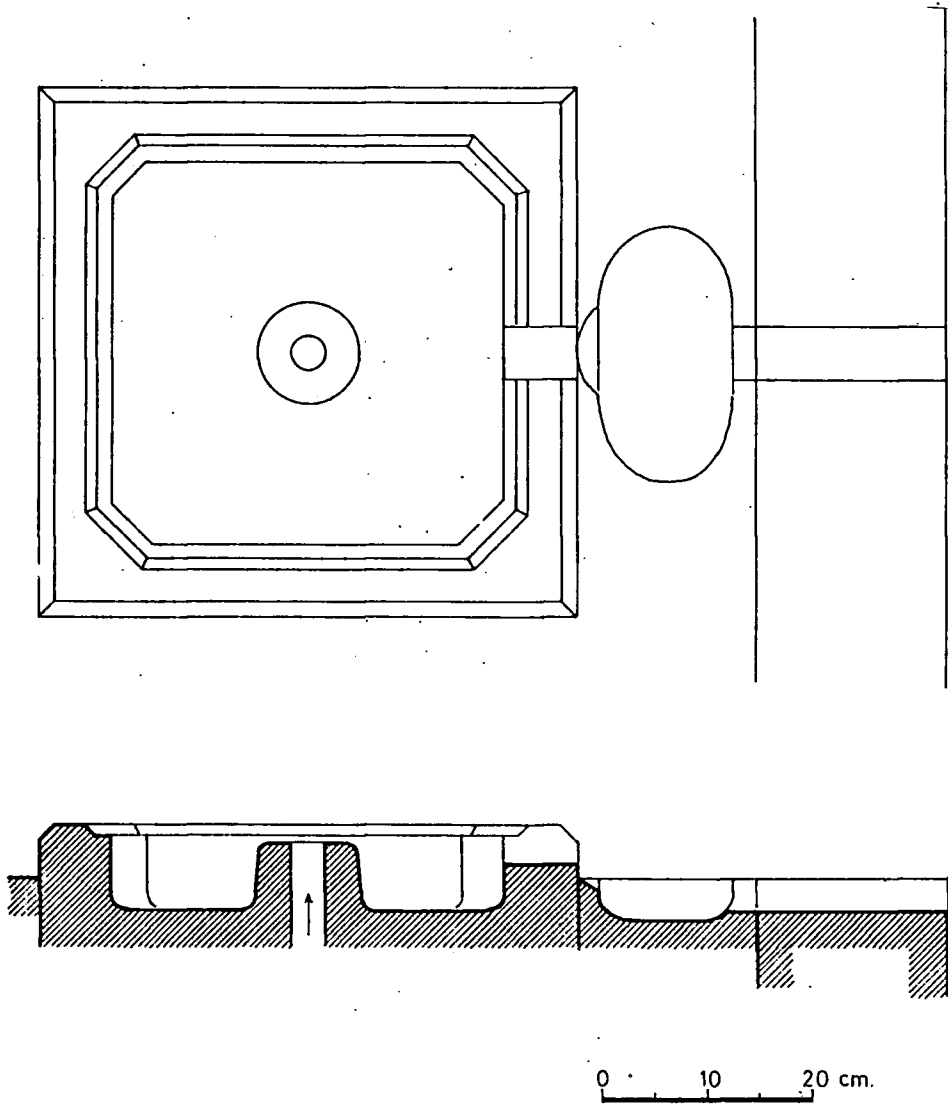

Resim 6: Konya Meram'da Yıldız Köşkünü Bahçesinde Fiskiyeli Zemin Çeşmesi.

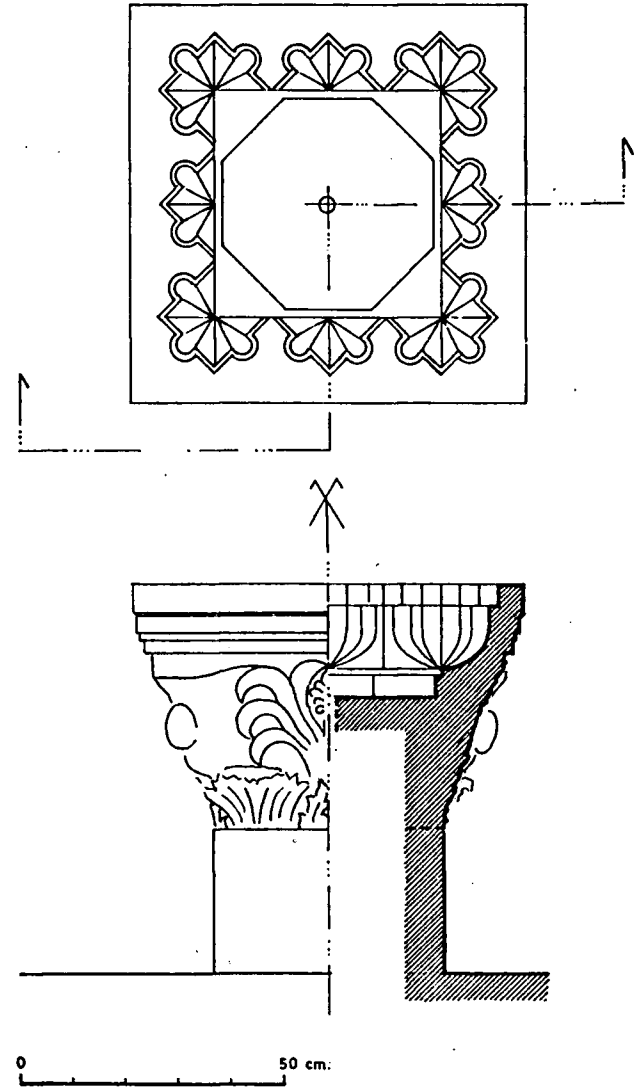

Şekil 7

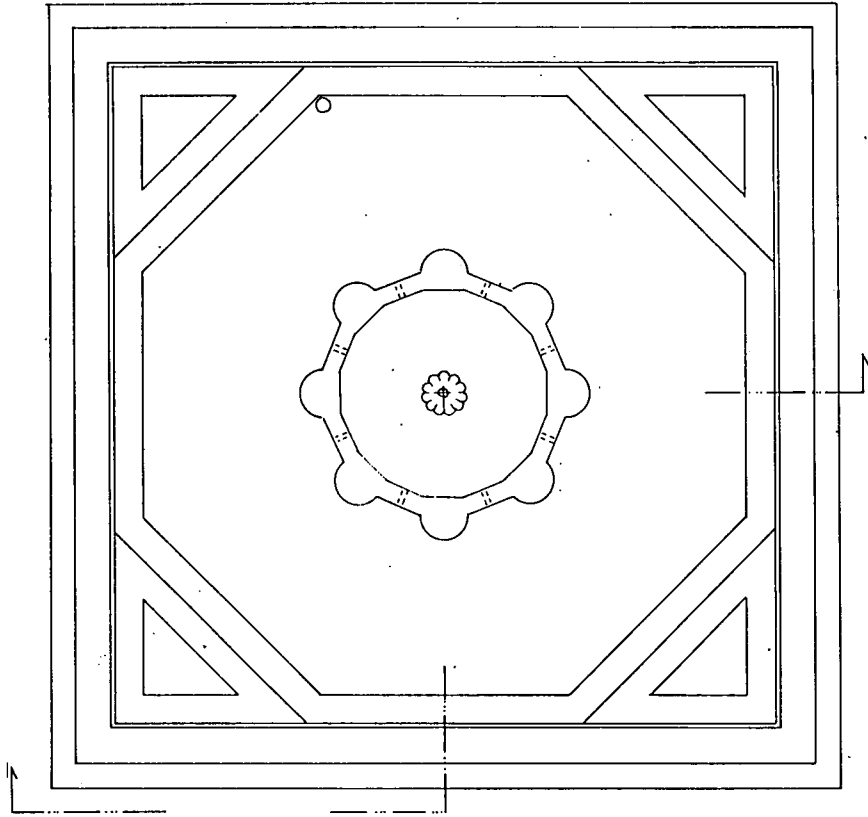
0 10 20 cm.

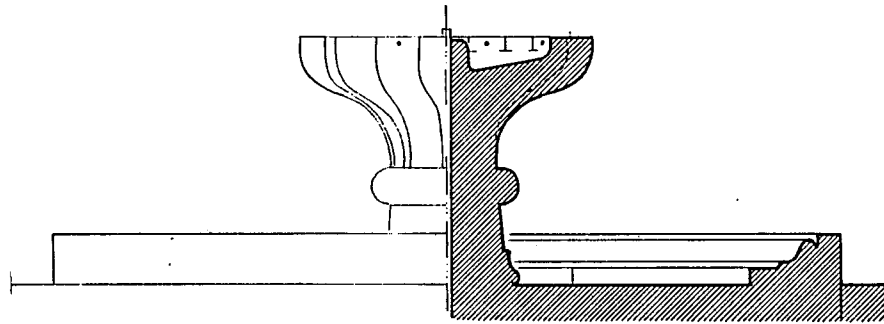
Şekil: 8
KONYA-HASİP DEDE KÖŞKÜ BAHÇESİNDE ÇEŞME

Şekil: 9
KARAMAN-SEKİÇEŞME HAMAMINDA SULUK

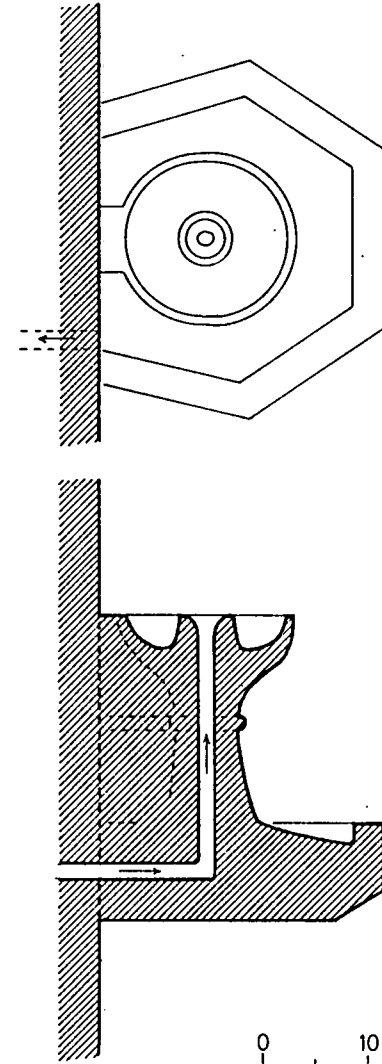

0 50 cm.

Şekil 10:

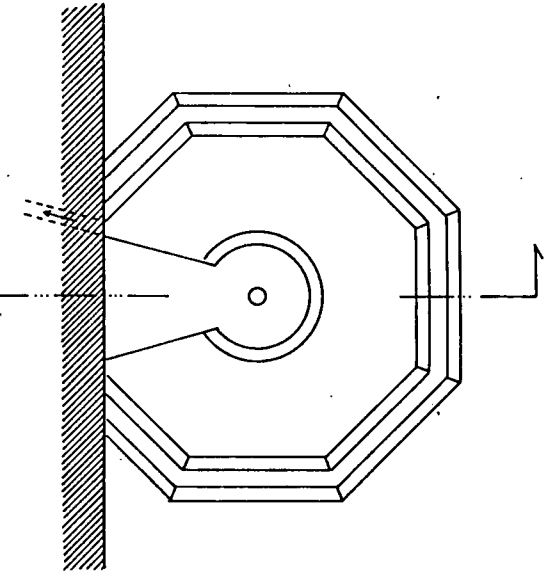
EDİRNE - SELİMİYE CAMİİNİN SULOĞU

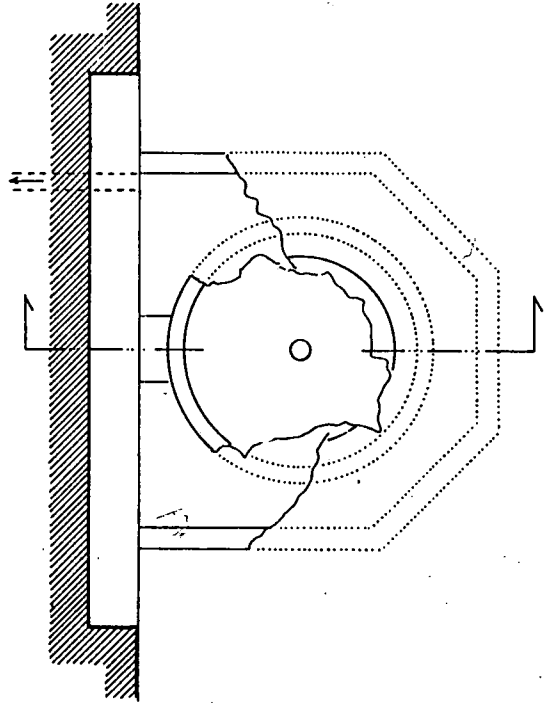
0 10 20 cm.

Şekil 11

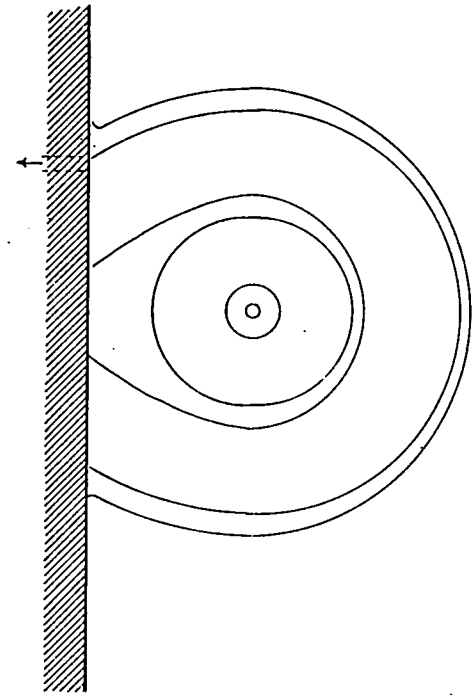
EDİRNE-GÜLBAHAR HATUN ÇEŞMESİNİN SULOĞU

Şekil: 14
EDİRNE-AMCAZADE HÜSEYİN PAŞA
ÇEŞMESİNİN SULUĞU

Şekil: 13
EDİRNE-SARAÇHANE (SİNAN AĞA)
ÇEŞMESİNİN SULUĞU

Şekil: 12
EDİRNE-KARAMUSTAFA PAŞA
ÇEŞMESİNİN SULUĞU

